

# SPIS TREŚCI

## WSTĘP

Z jakich powodów i dla kogo została napisana ta książka? Jakie programy i metodyki składają się na wspomaganie dzieci w skupianiu uwagi i zapamiętywaniu? Dlaczego warto je realizować w grupach sześciolatków i w klasach początkowych? . . . . . 7

## CZĘŚĆ PIERWSZA

1. Dobra pamięć warunkiem szkolnych sukcesów.  
O treningach pamięci. Powody, dla których trzeba inaczej wspomagać rozwój pamięci u przedszkolaków i młodszych uczniów . . . . . 15
  - 1.1. Dlaczego szkolne sukcesy młodszych i starszych uczniów zależą w dużej mierze od tego, ile mogą oni zapamiętać i odtworzyć, najlepiej w niezmienionej formie? . . . . . 15
  - 1.2. Treningi pamięci: zalety, ograniczenia i wątpliwości . . . . . 17
  - 1.3. Dlaczego nie warto i nie trzeba uczyć mnemotechnik przedszkolaków i małych uczniów? . . . . . 30
2. Ważniejsze prawidłowości, które warto znać przy wspomaganiu dzieci w skupianiu uwagi i świadomym zapamiętywaniu . . . . . 33
  - 2.1. Krótko o stanie wiedzy dotyczącej pamięci u osób dorosłych. Jak funkcjonuje pamięć u ludzi dorosłych? Co warto wiedzieć o związku procesów uczenia się i zapamiętywania, gdy chce się wspomagać dzieci w skutecznym zapamiętywaniu? . . . . 33
  - 2.2. Jaka jest natura dziecięcej pamięci? O niektórych paradoksach funkcjonowania dziecięcej pamięci. O czym warto wiedzieć, gdy wspiera się dzieci w kształtowaniu umiejętności radzenia sobie w sytuacji: *chcę i potrafię zapamiętać*? . . . . . 52
  - 2.3. Co warto wiedzieć, rozwijając dziecięcą zdolność do skupiania uwagi? 61
  - 2.4. Jak dzieci konstruują w swoim umyśle skrypty i dlaczego trzeba się w tym orientować przy wspieraniu dzieci w skupianiu uwagi i zapamiętywaniu? . . . . . 71

## CZĘŚĆ DRUGA

3. Jak wspomagać dzieci w skutecznym opanowaniu wierszy na pamięć? Program i metodyka: **„Dzieci uczą misie wierszy”** . . 86
  - 3.1. Dlaczego tradycyjne metody uczenia dzieci wierszy na pamięć są mało skuteczne? Wyniki badań, interpretacja oraz wnioski . . . . . 86
  - 3.2. W jaki sposób została skonstruowana sytuacja, w której dzieci rozumieją polecenia i wiedzą, co mają robić, żeby nauczyć się wiersza? 93
  - 3.3. Jak uczyć dzieci wierszy przez powtarzanie i jakie cele są realizowane w programie wspomagania dzieci w nauce wierszy na pamięć? . . . . . 97
  - 3.4. Jak organizować zabawy: „Dzieci uczą misie wiersza”? Wskazówki metodyczne, scenariusze zajęć i pomoce potrzebne do ich realizacji . . 102
4. Jak wspomagać rozwój pamięci wzrokowej? Program i metodyka: **„Patrzę uważnie i potrafię zapamiętać wiele szczegółów”** . . . . . 113
  - 4.1. Jak zachowują się dzieci w sytuacjach, gdy trzeba uważnie patrzeć, dużo zapamiętać i odtworzyć? . . . . . 113
  - 4.2. W jaki sposób można wspomagać u dzieci zdolność uważnego patrzenia i organizowania pola spostrzeżeniowego tak, aby dużo zapamiętać i wiernie odtworzyć? . . . . . 122
  - 4.3. Jakie cele są realizowane w programie: „Patrzę uważnie i potrafię zapamiętać wiele szczegółów”? . . . . . 128
  - 4.4. Scenariusze zajęć, w których trakcie dzieci uczą się uważnie patrzeć i tak organizować pole spostrzeżeniowe, aby zapamiętać jak najwięcej . . . . . 130
5. Jak wspomagać dzieci w zapamiętywaniu informacji uporządkowanych jedna po drugiej? Program i metodyka: **„Potrafię zapamiętać szeregi czynności i przewidzieć, co będzie dalej”** . . . . . 160
  - 5.1. Dlaczego warto uczyć dzieci logicznego zapamiętywania czynności oraz informacji uporządkowanych *jedna po drugiej*? . . . . . 160
  - 5.2. Jakie cele są realizowane w programie: „Potrafię zapamiętać szeregi czynności i przewidzieć, co będzie dalej”? . . . . . 163
  - 5.3. Scenariusze zajęć, w których trakcie dzieci uczą się skupiać, dostrzegać rytm czynności oraz informacji uporządkowanych *jeden po drugiej*, zapamiętywać je i kontynuować . . . . . 166
6. Jak wspomagać dzieci w uważnym słuchaniu, wyłuskiwaniu i zapamiętaniu ważnych informacji? Program i metodyka: **„Słucham uważnie, aby zapamiętać to, co ważne i potrzebne”** . . . . . 181
  - 6.1. Dlaczego warto uczyć dzieci uważnego słuchania, wyłuskiwania i zapamiętywania potrzebnych informacji? . . . . . 181

|                                                                                                                                                                                                                                       |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 6.2. Jakie cele są realizowane w programie: „Słucham uważnie, aby zapamiętać to, co ważne i potrzebne”?                                                                                                                               | 184 |
| 6.3. Scenariusze zajęć, w których trakcie dzieci uczą się uważnego słuchania, wyłuskiwania potrzebnych informacji i ich zapamiętania                                                                                                  | 188 |
| 7. Jak wspomagać dzieci w atrakcyjnym prezentowaniu siebie, obdarzaniu uwagą innych? Program i metodyka:<br><b>„Potrafię obdarzać uwagą i mówić tak, aby inni mnie słuchali, pamiętam też, jak wyglądają inni i jak się nazywają”</b> | 205 |
| 7.1. Dlaczego warto uczyć dzieci autoprezentacji, a także obdarzania innych uwagą oraz zapamiętywania ich imion i wyglądu?                                                                                                            | 205 |
| 7.2. Jakie cele są realizowane w programie: „Potrafię mówić tak, aby inni mnie słuchali, pamiętam też, jak wyglądają inni i jak się nazywają”?                                                                                        | 210 |
| 7.3. Scenariusze zajęć, w których trakcie dzieci uczą się obdarzania innych uwagą, miłego prezentowania siebie i mówienia z troską o to, aby inni wszystko rozumieli                                                                  | 213 |
| 8. O skuteczności programów wspomagających dzieci w rozwijaniu zdolności do skupiania uwagi i zapamiętywania. Wyniki badań, wnioski i uogólnienia                                                                                     | 225 |
| <b>BIBLIOGRAFIA</b>                                                                                                                                                                                                                   | 235 |